

Správa

o podujatí Klimatická diplomacia – jej možnosti a limity v riešení klimatickej krízy

Miesto konania: Bratislava

Termín: 21.2.2024

Organizátor: Centrum globálnej politickej ekonómie pri Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave

Účastníci diskusie:

Mgr. Lucia Szabová – zakladateľka iniciatívy Znepokojené matky a koordinátorka platformy Klimatická koalícia.

Doc. Mgr. Richard Šťahel, PhD. – riaditeľ Filozofického ústavu SAV, oblasť vedeckých aktivít: enviromentálna filozofia, politická filozofia a ľudské práva.

Doc. Mgr. Tomáš Imrich Profant, PhD. – Katedra medzinárodných politických vzťahov Fakulty medzinárodných vzťahov EUBA. Oblasť vedeckých aktivít: medzinárodná politická ekonómia, postkoloniálna teória, politická ekológia, ne-rast (degrowth).

Moderátor:

Doc. Milan Kurucz, CSc. – Katedra medzinárodných politických vzťahov Fakulty medzinárodných vzťahov EUBA.

Cieľ podujatia: prediskutovať medzinárodné aspekty riešenia klimatickej krízy a nevyhnutnosti systémových zmien pre odvrátenie kolapsu podmienok existencie spoločnosti.

Prvým tematickým okruhom bolo posúdenie príčin neefektívnosti klimatickej diplomacie a pravidelných rokovaní účastníckych štátov Rámcového dohovoru OSN o klimatickej zmene (COP). Diskutujúci poukázali najmä na problém nemožnosti vynútenia rozhodnutí prijímaných štátmi v rámci COP a ich záväzkov prijímaných na národnej úrovni. Za ďalšiu príčinu malej účinnosti koordinácie spoločného úsilia štátov v otázkach riešenia klimatickej krízy označili rozdiely v záujmoch štátov, v dôsledku čoho rokovania vyúsťujú do kompromisných záverov často nedostatočných z hľadiska naliehavosti prebiehajúcej zmeny klímy. Napriek týmto skutočnostiam však diskutujúci poukázali na nevyhnutnosť pokračovať v medzinárodnom úsilí o znižovanie emisií skleníkových plynov a adaptácie na zmeny, ktoré majú čoraz dramatickejšie dôsledky pre fungovanie prírodných systémov a ľudskej spoločnosti.

Druhým tematickým okruhom boli priebeh a výsledky COP 28, ktorá sa uskutočnila v Dubaji. L. Szabová, ako účastníčka konferencie poukázala na význam rozhodnutia konferencie o prechode k energetickým zdrojom bez fosílnych palív a zároveň na komplikovaný priebeh rokovaní, keďže v prvom rade Zjednotené arabské emiráty ako predsednícka krajina a ďalšie ropné štáty sa snažili presadiť do záverečného dokumentu vlastné záujmy neprijateľné pre väčšinu ostatných krajín. Ďalší diskutujúci poukázali na to, že závery konferencie o fosílnych palivách sú príliš všeobecné, a preto vyjadrili pochybnosti, či sa podarí radikálne znížiť spaľovanie fosílnych palív do r. 2050 na nulovú úroveň alebo sa k nej priblížiť. Kritika bola vyslovená na nedostatočné informovanie slovenskej verejnosti o priebehu COP 28 médiami, čo súvisí s celkovým prístupom mediálnej sféry k otázkam klimatickej zmeny.

V tejto súvislosti bola zdôraznená dôležitosť vzdelávacích aktivít v otázkach klímy, ale aj prípravy spoločnosti na schopnosť adaptovať sa na zmenu prírodných podmienok.

Tretím okruhom bola otázka vplyvu korporácií a mimovládnych organizácií na medzinárodné rokovania, ale aj vnútroštátne rozhodovanie o otázkach zameraných na riešenie klimatickej krízy, v prvom rade znižovanie emisií skleníkových plynov. Diskutujúci zdôrazňovali nerovnováhu v pomere síl týchto dvoch skupín aktérov, pretrvávajúcu prevahu korporácií v ich vplyve na politické rozhodovanie, ich aktivity v mediálnej sfére na podporu ich hospodárskych záujmov. Podľa R. Sťahela a T.I.Profanta v činnosti mnohých mimovládnych organizácií sa prejavuje prístup podporujúci len čiastkové opatrenia v podmienkach, keď sú potrebné zásadné systémové zmeny. Za vážny problém tiež považujú prevahu profesionalizovaných mimovládnych organizácií a ich chýbajúcu politickú legitimitu.

Zúčastnení odborníci odpovedali aj na otázky z publika týkajúce sa príčin nízkej podpory opatrení proti klimatickej zmene zo strany nízkopríjmových skupín a problematiky spájania v politickom rozhodovaní opatrení na znižovania emisií skleníkových plynov (mitigácia) a adaptácie na prebiehajúce zmeny klímy.

Vypracoval: Doc. Milan Kurucz, CSc., vedúci Centra globálnej politickej ekonómie

V Bratislave 25.2.2024